

AMERİKAN PARASINI REDDEDEN DİSK

Aydınlık Gazetesi, 7 Aralık 2020

Yıldırım Koç

DİSK 1990'lı ve 2000'li yıllarda Avrupa Birliği'nden "proje" adı altında para aldı ve 1967 yılında kurulurken belirlediği ilkeleri çiğnedi. Halbuki 1967 yılında DİSK'in kuruluşunun en önemli nedenlerinden biri, Türk-İş'in Amerikan emperyalistlerinden önemli miktarlarda para alması ve anti-emperyalist mücadeleye katılmamasıydı.

DİSK'İ KURAN SENDİKALARIN TÜRK-İŞ'TEN AYRILMA GEREKÇELERİ

DİSK'in 1967 yılında yayımlanan **Türk-İş Çıkmazı** isimli 1 no.lu yayınında, Türk-İş'e yönelik eleştiriler dile getirilmektedir. Bunlar içinde en önemlisi, Türk-İş'in Amerikan devletinden aldığı paralardır. Kitapçığın bazı bölümlerini aşağıda sunuyorum (DİSK, **Türk-İş Çıkmazı**, Yay.No.1, İstanbul, 1967):

"1960'da sağlam örgütlerin desteğiyle iş başına gelen İcra Heyeti, mali durumunu da düzeltecek bir ortama kavuştuğu halde teklif edilen Amerikan yardımlarına kolaylıkla kucak açmıştır. Şartlı olarak verilmeye başlayan bu yardımlar yüzünden Türk-İş bir anda lükse ve şatafata kaymıştır." (s.7)

"Bugün Türk-İş'e karşı köklü ve soylu bir muhalefet varsa, bunun nedeni Türk-İş'in yabancı parasıyla fiyaka satmasıyla başlar. Türk-İş, Türk hükümetinin de yardım aldığı ve Amerikan hükümetinin kurduğu Milletlerarası Kalkınma Ajansından (kısaca AID deniyor) para ve teknik yardım almada hiç bir sakınca görmedi. Sanılıyordu ki, bu yardımlar, bu dolarlar ve bu teknik araçlar hep karakaşımız, kara gözümüz için veriliyordu. Ancak dolar yardımı arttıkça Türk-İş'te yabancı uzmanlar için odalar ayrıldı, yabancılardan direktifler verilmeye başlandı ve eğitim de dâhil olmak üzere Türk-İş'in iç ve dış konulardaki politikası hep Amerikanca olmaya başladı. Ama bu Amerikanca eğitim ve politika, Amerikalıların kendi memleketlerinde uyguladıkları politika değildi. Türk-İş aracılığıyla memleketimizde uyguladıkları politika gelişmiş Amerikanın çıkarlarını sürdürmek için, geri kalmış memleketler için uyguladığı politika idi. Yani Türkiye'nin Amerikan sömürgesi haline getirilmesi planlarının derece derece uygulanmasıyla ilgili bir politika idi. (s.9)

"Türk-İş, 1963'ten beri Amerikan hükümetinden yani AID'den yardım almıştır. Oysa 274 sayılı Sendikalar Kanunu, işçi örgütlerinin işverenlerden ve devlet teşekküllerinden yardım almasını yasaklamıştır. Buna rağmen Türk-İş, hükümetin de onayı ile bu Amerikan yardımlarını almış, böylece Amerikan ajanlarının da rahatça Türk-İş'te karargâh kurmalarına yol açmıştır." (s.10)

“Türk-İş’in eğitimi sağcı bir eğitimidir ve emekten yana değil, işverenden yanadır ve Amerikan kapitalistlerinin menfaatini gözeterek Amerikan hükümetinin yardım şartına uygun bir eğitimidir. Böylece temeli teşkil eden kitleleri uyutacak, avutacak, sınıfından kopmuş bir sendikacı kadrosu yetiştirme amacına uygundur.” (s.18)

DİSK’in 1967 yılında yayımlanan “Türk-İş Üyeliğinden Ayrılma Hakkında Rapor”da da şu ifadeler yer almaktadır:

“Türk-İş milli bir kuruluş olmaktan çıkmış, Amerikan yardımlarıyla ayakta duran bir kuruluş olmuştur. (...) Türk-İş kadrosunda bulunan 65 memurdan 32’sinin ücretini Türk-İş ödemektedir. Geriye kalan 33 memurun maaşlarını Amerikan Hükümeti, yani AID ödemektedir. Türk-İş, yurt gerçeklerine ve Türkiye şartlarına aykırı bir eğitim politikası gütmekte, Amerikan Hükümetinin, Türkiye’de uygulatmak istediği sendikacılık politikasına göre hareket etmektedir. Türk-İş’in eğitim işlerini Amerikalılar yürütmekte, eğitim masraflarını Amerikalılar ödemektedir.” (DİSK, **DİSK Kuruluş Bildirisi Ana Tüzüğü**, 2.baskı, İstanbul, 1968, s.9)

DİSK’İN DAHA SONRAKİ YILLARDAKİ TAVRI

DİSK yönetimi, 1967 yılından sonra da bu anti-emperyalist tavrını kararlı bir biçimde sürdürdü. DİSK’in uyguladığı politikalarda hatalar da oldu; ancak bu anti-emperyalist çizgi hiç değişmedi. DİSK, 1980 yılına kadar, ABD emperyalizmine olduğu kadar, (o günkü adıyla) Avrupa Ekonomik Topluluğu veya Ortak Pazar’a da karşı çıktı.

Ne yazık ki, DİSK’in 1991 yılında yeniden faaliyete geçmesiyle birlikte, DİSK’in kuruluşunun temel dayanaklarından biri olan “yabancı parasını reddetme” anlayışı terk edildi. DİSK, Avrupa Birliği kaynaklarından küçümsenmeyecek miktarlarda para aldı. Bu paralar, DİSK’in çeşitli konulardaki görüş ve politikalarının belirlenmesinde de etkili oldu.